

BETON, ARCHITEKTURA A SKULPTURY CO MAJÍ TYTO POJMY VZÁJEMNĚ SPOLEČNÉHO?

Beton a architektura patří k sobě stejně neodmyslitelně jako architektura a kámen, ocel nebo cihla. Je-li pojem architektury chápán v nejširším pojetí jako stavební umění tvořit umělé objekty nejrůznějších funkcí a typů, pak nelze žádný typ stavební hmoty vztahovat k architektuře jakožto pouze materiál dekorativní či obkládový, nýbrž jako materiál vytvářející prostor definovaný nosnými

konstrukcemi a výplněmi. Ve spektru všech stavebních hmot je beton relativně mladým materiálem. Jeho vznik byl motivován potřebou nosných konstrukcí větších rozponů. Teprve období funkcionalismu objevilo beton jakožto prvek pohledový v exteriéru i interiéru bez nutnosti jej zakrývat obklady či jinými dekorativními konstrukcemi. Betonové konstrukce u pozemních staveb měly dlouhou dobu charakter pravoúhlých prvků, jako jsou sloupy, průvlaky a desky. Teprve betonové konstrukce použité u mostů či velkorozponových hal objevily pro beton nekonečnou škálu obloukových tvarů, parabol a křivek. Takto vytvořené oblouky a křivky byly zpočátku pevně svázané se statickým působením těchto konstrukcí, neboť byly statickými požadavky motivovány. Teprve díla několika dnes již legendárních osobností světové architektury přiznala betonu vlastnosti podobné jako má kámen pro sochaře – totiž být hmotou volně tvarovatelnou, formující vnitřní i vnější prostor sama sebou. Slavné Guggenheimovo muzeum v New Yorku s geniálním vnitřním spirálovým prostorem od Franka Lloyda Wrighta nebo charakteristické dynamicky tvarované železobetonové konstrukce od Oscara Niemeyera ukázaly možnosti osvobození betonu od přísně statického pojetí k větší formální volnosti, přitom však stejně respektující statické zákonitosti.

Spojení betonu a volné sochařské tvorby se stává stále aktuálnějším tématem. Jelikož u architektury se beton proměnil postupně z čistě konstrukčního materiálu nosných systémů na materiál, který vytváří design prvků v interiérech a na fasádních systémech se silnými skulpturálními rysy, volná sochařská tvorba postupně přijala beton nikoli jen jako konstrukční a následně i výplňový materiál, nýbrž jako svébytný

1

INSPIRACE BETONEM. Beton se stává zdrojem inspirace k vytváření nových materiálů, které, ač nejsou přímo založené na klasickém betonu, jsou od vizuálního stylu betonu odvozeny. Volně tvarované vrstvy fasádních a podhledových prefabrikátů vyvolávají dojem betonové struktury, nádherně propojené s přírodními tvary bujné vegetace na fasádě a na terasách hotelu Parkroyal on Pickering v Singapuru z roku 2013, navržené ateliérem WOHA Architects.

výrazový prostředek výtvarného citění autora – sochaře, designéra nebo architekta. Beton má své zákonitosti, které vždy zůstanou pro tento materiál charakteristické a nezaměnitelné. Přes nikdy nekončící proud individuálních výtvarných přístupů různě zaměřených tvůrců mnohdy se zcela odlišně definovanými cíli zůstává beton fenoménem naší doby, který spoluvytváří vizuální styly a estetické citění.

Beton je a bude zdrojem nikdy nekončící inspirace.

doc. Ing. arch. Patrik Kotas

Obr. 1 WOHA Architects – hotel Parkroyal on Pickering, Singapur

Obr. 2a,b Oscar Niemeyer – Auditorium, Sao Paulo

2a

ARCHITEKTURA NEBO SOCHA? Je nové auditorium ve veřejném parku v Sao Paulu více architekturou nebo volnou skulpturou? Beton zde ve spojitosti s dalšími materiály smazává hranice mezi architekturou a sochařstvím. Vytváří objekt s jasně definovaným interiérem a exteriérem, tedy jasně působící architektonický prostor, zároveň je však naplněn silnou emocionální energií individuálního sochařského díla. Jedná se o jedno z vrcholných děl Oscara Niemeyera v závěrečné etapě jeho tvůrčí pouti.

2b